

Milan Vincetič

Milan Kleč: *Lep pozdrav.*
Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Na zadnji platnici najnovejše Klečeve pesniške zbirke, tudi letošnje nominiranke za Jenkovo nagrado, pomenljivo stoji: "Čez skoraj vse strani je svojo senco narisala smrt". Dosedanje Klečeve pesniške zbirke so namreč živahno preigravale bolj vitalistične plati življenja, tokratni nabor pa nam prinaša sosledja poslavljanja in minevanja, ki ni lastno le planetariju vsega živega, saj se z enako lahkoto polašča vsega, kar je o(b)stalo tako v spominu kot v pozabi. Kajti oboje je v bistvu isti (zamejeni) prostor, govorica in molk, ljubezen in osama, ki ji le "smrt da (pravo) obliko". "Prišla bo smrt in imela tvoje oči", je zapisal Cesare Pavese, torej smrt kot metamorfoza ljubljene ženske, ki je, kot sama beseda smrt, presenetljivo, v slovanskih jezikih ženskega spola, vizualizirana pa kot ženski (ne moški!) okostnjak s koso. V pričujoči Klečevi pesniški zbirki pa se smrt oglašča predvsem skozi diapazon spomin(janja), ki presega pričakovano žalovanje in pieteto. Spominske reminiscence, ki jih naniza, so tako hkrati mimetične/veristične kot fantastične, ki jih požlahtni z nenadnim preobratom v zadnjih verzih. Pesmi se namreč prebirajo kot listanje/komentiranje doživetega, ki mu pesnik prida svoje videnje, svoj odnos, ki marsikje preide v polje ironije, groteske ali celo absurda, s čimer še kako preseže banalnost splošnih resnic o smrti in minevanju.

Živalski svet, predvsem pikapolonice, ponazarjajo kratkost, hipnost, naključnost in minljivost človeškega življenja/ljubezni, hkrati pa simbolizirajo predvsem ženski svet, pa naj bodo le-te dekllice, ki ne smejo sestiti za šahovsko mizo, kopalke ali navsezadnje ženske njegovega življenja, ki so "dobro vedele, kar rad odlašam", o čemer pomenljivo pristavi v eni najboljših pesmi z naslovom *Moja mati*, ki jo hote navajam v celoti: "Moja mati je že zdavnaj umrla / in umrla si tudi ti. / Sedaj me preganja obraz matere, / ki me je zalotila s tabo. / Njene osuple oči, / ki postajajo kar moje. / Bila je tudi edina, / ki me je videla, / kako se ljubim z žensko." Trikotnik

mati-ljubljena ženska-sin razkriva prastaro (pod)zavestno travmatično relacijo med sinom in materjo, ki se projicira v občutje sramu/krivde in zaprepačenosti. Ženske, od katerih se lirski subjekt poslavlja ali se je od njih že poslovil, imajo namreč obraz matere, torej oči smrti. Človek, predvsem pa moški lovec, prosto po Freudu, se zatorej venomer vrača v (pra)rodnico, v kateri “naj si zraven / predstavlja druge ženske / tudi v postelji ali pa predvsem v njej”. Postelja kot tradicionalna komparacija za grob mora biti, tako po pesnikovem kot v vsakdanji luči, “lepo urejen grob”, torej ležišče, ki privablja s svojo mračno lepoto in z namišljeno predstavo, da “so ostale v njem mlajše, / kot so bile v resnici”. Klečev zapik o smrti zatorej ni krščanski, je zgolj nelagodno nehanje, ki se konča s pogrebci v podobi brezosebnih “kovinskih igrač, / ki pokopavajo igrače, /.../ medtem ko se te mrtve / sploh ne morem nagledati”.

Prav zato je njegovo žalovanje del uhojene igre, ki je lahko tudi na meji sramežljivosti, razočaranja in iskrive posmehljivosti, češ “vedno si se zmrdovala nad posteljami, / v krsti pa daješ občutek, / da ti je udobna”, česar se ne more otresti niti ob očetovi smrti (*Oče, Izpoved*). Vmes pa se z nepredvidljivo dramaturgijo vrti kalejdoskop anekdotičnih prizorov, ki jih ponekod začini celo z naklonom k promiskuiteti. Tako v pesmi *Opevanje* med drugim pravi: “Končno sem bil vedno zaljubljen / v sestro pokojnice, / ki so ji tekle solze. / Vedno bolj goste so bile / in zazdelo se mi je, / kot da nazadnje le / tlakujejo pot do nje.” S smrtjo pretrgani medosebni odnosi, ki so temeljili na intimnem razmerju, se praviloma ne razrastejo v malignost, saj lirski subjekt temu, ne da bi se izmikal, nenehno kljubuje predvsem z igrivostjo (*Tvoja hčerka, Ti in palčki, Potok ...*) ter z lucidno (avto)refleksivno noto (*Še drugič, Je to ljubezen?, Grob, Jug ...*). V pesmi *Sonce sije* tako pravi: “Kar na nekaj pogrebih sem bil. /.../ No, saj nisem iskal vzorcev. / Sonce je bilo v redu, / zmedlo pa me je, / da so moje bivše pokopavali / v enakih krstah. / Na tem mestu sem pa že nemočen. / Ne upam si niti naprej razmišljati.”

Zanimivo je, da se tudi v pričujoči zbirki, podobno kot v Klečevih zgodnjih knjigah, pojavljajo majhne deklice in majhni dečki, ki v sicer temno obredje slovesa dodajo nanos svetlega dvoma, pravljličnosti ali celo ljudsko-baladne mi(s)tičnosti. Zbirko namreč uvaja “strah pred starostjo”, ki se je porodil že z retoričnim vprašanjem, “zakaj sva se sploh slekla”, če sem ti “govoril, / da boš lepša, / ko boš umrla” (*Mrtve želje*), sklepajo pa prizori zadnjega slovesa z že omenjenimi majhnimi dečki/deklicami, ki se oglašajo kot priklici znova obujenega otroštva. Bolje rečeno: obdobja nevednosti in zvedavosti. Lirskemu subjektu zatorej ne ostane drugega, kot da se na vse to odziva z bolj ali manj intuitivno/infantilno držo ter po lastni

notranji logiki, ki mu jo narekuje dana situacija, ob kateri se sicer “spet zamisli”, obenem pa se ji tudi nezadržno prepusti. “Smrt / ni drugega / kot poljub, / ki potrebuje / različno dolgo, / da pripotuje / skozi steklo”, stoji v pesmi z naslovom *Smrt, poljub*, v pesmi, v kateri z lapidarnimi verzi ne prestavi smrti v polje erotike, temveč v impulzivnost zadnjega dotika/dražljaja, ki mora prepotovati daljšnice in bližnjice do “pokopališč, (ki) se jih iz zraka / sploh ne vidi”. Naša mala dejanja, pa najsi bodo nošenje “štuporamo mrtve ženske po mestu” ali srhljivo poležavanje ob ribniku v zadnji pesmi, zato ne (od)rešujejo sveta, kaj šele ljubezni, ki prav ob svojem zatonu/smrti pokaže naličje, ob katerem zmeraj “utihneš, / ker se je vame zažrlo nekaj neznanega”.

Zlata nit pričujoče pesniške knjige je drugačno dojetje smrti, ki v velikem loku hote obide filozofsko-religiozno-znanstveni logos, še več, Milan Kleč se brez zadržkov prepusti lastnim (ob)čutenjem o minljivosti, zato smrt “ni več nekaj, kar pripada mrtvim, ampak jo je treba živeti”, kot tudi stoji na hrbtu knjige. Zbirka, ki pretrese predvsem z zrelo in hkrati neznosno lahkostjo čudenja in zrenja v potemnjene vrtince našega bivanja. Brez dvoma vrh Klečevega pesniškega ustvarjanja.